

Ladakhi Note

ལ་དྭགས་སྐད།

这是一篇拉达克语的学习笔记，内容参考自以下书籍：

Rebecca Norman 《Getting Started in Ladakhi: a Phrasebook for Learning Ladakhi》 2005

Sanyukta Koshal 《Ladakhi Grammar》 1979

1. 礼节

1.1 词汇

འདྲ་ལེ། [dzu le] 你好/谢谢/请/再见 {单垂符的使用规则有效}

ཁམས་བཟང་། [kʰamzan] 你还好吗？

ཁམས་བཟང་། 我还好。

ཉམ་གོ། 我不明白。

ཉ་གོ། 我懂了。

ཉ་གོ་ལ། [ha go/ko-a] 你明白了吗？ {[go]更常见}

ཤིག་གས། 好的/我知道了。（“གས”是敬语）

མན [man] 不

ཅ་ཕིག [tsa pik] 一点点/就一点

ཞེ 礼节性助词，置于句末或名字、地点

བྱགས [zuks] 坐，留下（敬语）

བྱགས་ལེ། 请坐。

བདོན [don] 吃/喝，享用（敬语）

སྟོན [skjot] 来/去，“进来！”（敬语）

སལ 给（敬语）

འགྱིག [dik] 好了/可以了（That's enough）/不要紧

ཨ་མ 母

ཨ་བ 父

མེ་མེ 祖父

ཨ་བེ 祖母

ཨ་ཇོ་ཀྟ་ཀ [a-tso ka(g)a] 兄

ཨ་ཅེ 姐

ལོ་ལོ་ལོ 弟

ལོ་མོ 妹

ཨ་ཁད 叔/伯

ཨ་ནེ 姨/婶

ཇ [tɕa] 茶（你自己的）

གསོལ་ཇ [sol-dʒa] 茶（敬语；其他所有人的）

ཇ་ཁན་ཏེ 咸茶，酥油茶

ཇ་མང་ར་མོ 甜茶，奶茶

ཆད 青稞酒（？），啤酒（？）

ཐུ 水

ཐུ་བསྐོལ 热开水

ག 肉

འོ་མ 牛奶

ལོ་ 酸奶，凝乳（印度称“curd”）

ཏ་གི 面包，面饼

འབྲས [das] 米 {འདྲུང[da]}

སྤགས [spaks] 素/荤菜

རྩམ་ཕྱེ [(r)nam-p^he] 糌粑 {拉达克语的 r 何时是[z]、何时是[r]尚不明确，此处统一记作“[r]”}

ཁོ་ལག [k^ho-lak] 混合面团的糌粑

པ་བ 豆谷糊

ཐུག་པ 汤面

ཐུ་ལི 杏果

པ་ཉིང 干杏果

1.2 短语

འོ་འཇུ་ལེ། 好的，谢谢。

མན་འཇུ་ལེ། 不用，谢谢。

ཐུ་བསྐྱེད་སལ་ལེ། 请给我开水。

བསྐྱོད་ལེ། 请进！

བཞུགས་ལེ། 请坐！

གསོལ་ང་འདོན་ལེ། 请用茶。

འགྲིག་ལེ། 可以了谢谢。

འགྲིག་ག་ལེ། [dig-a-le] 这样可以不？

ཆང་འདྲོན་ལ། 喝些酒！

ཅ་ཕིག་ཅ་ཕིག་ལེ། 一点点就行了 (Just a little, please)

2. 造句

2.1 词汇

谁

ॐ 什么

ནམ་ 何时

ག་ཅུ 去何处

གནས [ka-ne]从何处来 {后加字_ས视情况不读出}

ཙམ་ ལྔ་ལྔ་

ඡි [chi-a]为什么

5 我

ཉིང་ 你（单数敬语）

否 他/她

5. 我们 (不含对方)

5.55 我们 (含对方)

ཉེལ་ 你 (复数敬语)

所 他/她 (敬语), 他们

མ 非常（置于形容词前，元音重读）

བྱུང་བ་ 好 (good)

བདེ་མོ་ [(l)de-mo] 好 (nice) , 美丽

ཞི་ཕོ་ 美味

ཚ་ཉེ་ 热

གང་མོ་ 冷

བཙོག་པོ་ [(r)tsok-po] 坏，脏，不能吃，没规矩

མང་པོ་ 许多

2.2 格助词，格后缀

2.2.1 属格

…འི་“-i”，或前一个词的尾辅音+“ེ”。

例：ཁོང་ 他们→ཁོང་གི་ [kʰoŋ-i] 他们的

རིག་འཛིན་ Rigzin (人名) →རིག་འཛིན་གྱི་ Rigzin 的

བ་ཟར་ 集市→བ་ཟར་གི་ [bazar-i] 集市的，商店买的

元音结尾的词加“-i”变音：

a+i→e, o+i→-oi/ -e, u+i→-ui/ -i, e+i 除外。

例：ང་ 我→ང་གི་ [ŋe] 我的

བློ་མ་ [dolma] Drolma (人名)

→བློ་མ་གྱི་ [dol-me] Drolma 的

ཁོ 他/她→ཁོའི [kʰoi]他/她的

ངའང་མོ [aŋ-mo]Angmo (“དང”读[a]) →ངའང་མོའི [aŋ-me]Angmo 的

ཁྱེ 谁→ཁྱེའི [sui]谁的

ཀུ་ཤུ 苹果→ཀུ་ཤུའི [ku-ʃi]苹果的

2.2.2 业格（与格）

…ལ/…ལ -a/-la

置于动作趋向的方位、涉及的对象（不及物动词，vi）及间接宾语（及物动词，vt）后。在 r/s/n/l 后读[la]，在 m/ŋ/g/k/b/p/d/t 后重复前面的尾音+a，在元音后读[-a]。在诗歌及正式书写或仅作-la。

དེ་མིས་ལ [hemis-la]给 Hemis

བ་ཟར་ལ 到市场，在集市

དེ་ཁྱེ་ལ [ŋe jul-la]到/在我的村子

ཁོའ [kʰo-a]给他/她

ཉེ་རང་འ [neraŋ-a]给你

2.2.3 从格

…ནས -ne

表起点，方式，同类比较。

列城（Leh）及其东读[ne]，其西读[nas]。

བ་ཟར་ནས 从集市来

ཨམ་རི་ཀ་ནས [amrika-ne]从美国

ལྷོ་ནུས [le-ne] 从列城

2.2.4 含格后缀的名词短语

对于名词和形容词构成的短语，格后缀仅置于名词短语结尾处 1 次。格后缀不是单独的单词。

例：ཡུལ་མང་པོའི [jul man pe] (村子-许多-属) 许多村子的

ཡུལ་མང་པོར [jul man po-a] (村子-许多-业) 在许多村子里

ཡུལ་མང་པོ་ནས [jul man po-ne] (村子-许多-从) 从许多村子

ཨ་ཙེ་གཉིས་སི་གསོལ་ང [atso nis-i soldza] (兄-2-属-茶敬语) 两兄长的茶

ཨ་ཙེ་གཉིས་ལ [atso nis-la] (兄-2-向) 给两兄长

属格置于所指对象名词前面，形容词在对象名词后面。

例：བ་ཟར་རི་རུ་ལི (市场-属-杏) 市场的杏果，即非自家产的

བ་ཟར་རི་རུ་ལི་རྒྱལ་ལ (市场-属-杏-好) 市场的好杏果

ཨ་ཙེ་གཉིས་སི་དྭག་གི (兄-2-属-面包) 两兄长的面包

ཨ་ཙེ་གཉིས་སི་དྭག་གི་ཞིམ་པོ (兄-2-属-面包-美味) 两兄长的美味面包

2.3 “是” (to be) 的 3 个词 (全部形式见 5.1)

动词有言据性的区分，依真值的不同适用于不同情境。

འདུག [duk] 这里有……，……在这里

ཡིན [in] 对事物的描述

རྟག [rak] 对感官感受 (感觉、尝、闻、听) 的描述，我觉得这是……

2.3.1 造句

例：ཏ་གི་མི་འདུག རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤོང་རྩེ་ནས་ཡོད། 这里没有面包/面包不在这。

པད་མ་མི་འདུག Padma 不在这里。

ང་པད་མ་མན། རྟོ་བུ་ཡིན། 我不是 Padma，是 Norbu。

འི་བོ་ངའི་མན། [i(b)o-ŋe-man]这不是我的。

གང་ཚ་མི་རག། 我不冷/我感觉不到冷。

ཇ་ཚན་ཏེ་མི་རག། 茶不烫。

རྒྱལ་ལ་མི་རག། （我感觉）这不好。

2.3.3 疑问句

前述 3 个“是”的疑问形式分别是འདུག་ག།, ཡིན་ན་ཟེ་རག་ག།等。

由于均有“-a”后缀，故可视为“是否”类问句。

疑问词设立的疑问句无需“-a”作疑问形式。

回答是否类问句可以仅回答动词的肯定或否定形式。

例：། ཏ་གི་འདུག་ག། ——面包在哪里吗？

། མི་འདུག། ——不在。

། པད་མ་འདུག་ག། ——Padma 在这里吗？

། འདུག། ——是的。

། ཉི་རང་ཁམས་བཟང་ཡིན་ན་ལེ། ——你还好吗？

། ཡིན་ལེ། ཁམས་བཟང་ཡིན་ལེ། ——是/是的我还好。

། ཉི་རང་པད་མ་ཡིན་ན་ལེ། ——你是 Padma 吗？

། ཡིན་ལེ། ——是的。

༼ གྲང་མོ་རག་ག༽ ——你冷吗/你感觉冷吗?

༼ མི་རག༽ ——不。

༼ ཏ་གི་ཞིམ་པོ་རག་ག༽ ——这面包是好的吗?

༼ རག༽ ——是的。

2.4 对话

表礼节需另在句尾加ལ[-le]。

༼ ཁམས་བཟང་ཡིན་ན༽ ——你还好吗?

༼ ཁམས་བཟང་ཡིན༽ ——是的，我还好。

༼ ཉི་རང་ག་ནས་ཡིན༽ ——你来自哪里?

༼ ང་(་་་)ནས་ཡིན༽ ——我来自……

༼ ཉི་རང་ངེ་མིང་ལ་ཅི་ཡིན༽ ——你的名字是什么?

༼ ངའི་མིང་ལ་(་་་)ཡིན༽ ——我的名字是……

༼ ཚུ་ལདུག་ག༽ ——这是水吗?

༼ ཚུ་ལདུག་༼ མི་ལདུག༽ ——是，这是水/不是。

༼ བསོད་ནམས་ལདུག་ག༽ ——Sonam 在这里吗?

༼ ལདུག་༼ མི་ལདུག༽ ——是的/不。

ཐུག་པ་ཞིམ་པོ་རག༽ 这汤面好吃。

གྲང་མོ་མི་རག༽ 我不冷/我不觉得冷。

མ་གྲང་མོ་རག༽ (非常-冷-是) 天非常冷/我觉得很冷。

ཁུ་ལདུག། 谁在那儿？

ཁོང་ཁུ་ཡིན། 他/她是谁？

ཅི་ཡིན། 它是什么？

ཅམ་ཡིན། （多少钱-是）这个多少钱？

ལ་དྲགས་མ་བདེ་མོ་ལདུག [ladags ma-ldemo duk] （拉达克-非常-美丽-是）拉达克很好看。

3. 数词

3.1“0~10”

0	༠	ལྷན་ཀོར	l(t)atkor
1	༡	གཅིག	tsik
2	༢	གཉིས	nis
3	༣	གསུམ	sum
4	༤	བཞི	zi
5	༥	ལྔ	(s)ŋa (rŋa)
6	༦	དྲུག	tuk
7	༧	བདུན	dun
8	༨	བརྒྱད	(r)gjat
9	༩	དགུ	(r)gu
10	༡༠	བཅུ	(r)təu

3.2“11~99”

	+(k)ɸik	+(k)ɲis	+(k)sum	+(p)ʒi
tɕu/tɕo+	བཙུ་གཅིག་ ^{੭੭} [tɕu-k-ɸik]	བཙུ་གཉིས་ ^{੭੨}	བཙུ་གསུམ་ ^{੭੩}	བཙུ་བཞི་ ^{੭੮}
ɲi-ɸu-tsa+	ཉི་ཤུ་ཙ་གཅིག་ ^{੨੭}	ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ ^{੨੨}	ཉི་ཤུ་ཙ་གསུམ་ ^{੨੩}	ཉི་ཤུ་ཙ་བཞི་ ^{੨੮}
sum-tɕu-so+	སུམ་ཙུ་སོ་གཅིག་ ^{੩੭}	སུམ་ཙུ་སོ་གཉིས་ ^{੩੨}	སུམ་ཙུ་སོ་གསུམ་ ^{੩੩}	སུམ་ཙུ་སོ་བཞི་ ^{੩੮}
ʒi-ptɕu-ʒa+	བཞི་བཙུ་ཞ་གཅིག་ ^{੤੭}	བཞི་བཙུ་ཞ་གཉིས་ ^{੤੨}	བཞི་བཙུ་ཞ་གསུམ་ ^{੤੩}	བཞི་བཙུ་ཞ་བཞི་ ^{੤੮}
ɲa-ptɕu-ɲa+	ལྔ་བཙུ་ང་གཅིག་ ^{੤੭}	ལྔ་བཙུ་ང་གཉིས་ ^{੤੨}	ལྔ་བཙུ་ང་གསུམ་ ^{੤੩}	ལྔ་བཙུ་ང་བཞི་ ^{੤੮}
tʉk-tɕu-ra+	རྩག་ཙུ་ར་གཅིག་ ^{੤੭}	རྩག་ཙུ་ར་གཉིས་ ^{੤੨}	རྩག་ཙུ་ར་གསུམ་ ^{੤੩}	རྩག་ཙུ་ར་བཞི་ ^{੤੮}
dun-tɕu-don+ {此列个位不 读前加字}	བདུན་ཙུ་དོན་གཅིག་ ^{ྤ੭} [duntɕudon-tɕik]	བདུན་ཙུ་དོན་གཉིས་ ^{ྤ੨}	བདུན་ཙུ་དོན་གསུམ་ ^{ྤ੩}	བདུན་ཙུ་དོན་བཞི་ ^{ྤ੮}
gʂat-tɕu-gʂa+	བརྒྱད་ཙུ་གྲ་གཅིག་ ^{ྤ੭}	བརྒྱད་ཙུ་གྲ་གཉིས་ ^{ྤ੨}	བརྒྱད་ཙུ་གྲ་གསུམ་ ^{ྤ੩}	བརྒྱད་ཙུ་གྲ་བཞི་ ^{ྤ੮}
gu-ptɕu-go+	དགུ་བཙུ་གོ་གཅིག་ ^{ྥ੭}	དགུ་བཙུ་གོ་གཉིས་ ^{ྥ੨}	དགུ་བཙུ་གོ་གསུམ་ ^{ྥ੩}	དགུ་བཙུ་གོ་བཞི་ ^{ྥ੮}

+ŋa	+ruk	+(p)dun	+(p)gjat	+(r)gu
བཙོ་ལྷ་ཀྱལ་ [tso-ŋa]	བཙོ་རྩལ་ཀྱལ་	བཙོ་བདུན་ཀྱལ་	བཙོ་བཙུད་ཀྱལ་ [tso-p-gjat]	བཙོ་དགུ་ཀྱལ་
ཉི་ཤུ་ཙུ་ལྷ་ཀྱལ་	ཉི་ཤུ་ཙུ་རྩལ་ཀྱལ་	ཉི་ཤུ་ཙུ་བདུན་ཀྱལ་	ཉི་ཤུ་ཙུ་བཙུད་ཀྱལ་	ཉི་ཤུ་ཙུ་དགུ་ཀྱལ་
སྐུ་ཙུ་ཙོ་ལྷ་ཀྱལ་	སྐུ་ཙུ་ཙོ་རྩལ་ཀྱལ་	སྐུ་ཙུ་ཙོ་བདུན་ཀྱལ་	སྐུ་ཙུ་ཙོ་བཙུད་ཀྱལ་	སྐུ་ཙུ་ཙོ་དགུ་ཀྱལ་
བཞི་བཙུ་ཞུ་ལྷ་ཀྱལ་	བཞི་བཙུ་ཞུ་རྩལ་ཀྱལ་	བཞི་བཙུ་ཞུ་བདུན་ཀྱལ་	བཞི་བཙུ་ཞུ་བཙུད་ཀྱལ་	བཞི་བཙུ་ཞུ་དགུ་ཀྱལ་
ལྷ་བཙུ་དྲུ་ལྷ་ཀྱལ་	ལྷ་བཙུ་དྲུ་རྩལ་ཀྱལ་	ལྷ་བཙུ་དྲུ་བདུན་ཀྱལ་	ལྷ་བཙུ་དྲུ་བཙུད་ཀྱལ་	ལྷ་བཙུ་དྲུ་དགུ་ཀྱལ་
དྲུག་ཙུ་རྩུ་ལྷ་ཀྱལ་	དྲུག་ཙུ་རྩུ་རྩལ་ཀྱལ་	དྲུག་ཙུ་རྩུ་བདུན་ཀྱལ་	དྲུག་ཙུ་རྩུ་བཙུད་ཀྱལ་	དྲུག་ཙུ་རྩུ་དགུ་ཀྱལ་
བདུན་ཙུ་དོན་ལྷ་ཀྱལ་	བདུན་ཙུ་དོན་རྩལ་ཀྱལ་ [duntæudon-duk]	བདུན་ཙུ་དོན་བདུན་ཀྱལ་	བདུན་ཙུ་དོན་བཙུད་ཀྱལ་	བདུན་ཙུ་དོན་དགུ་ཀྱལ་
བཙུད་ཙུ་ལྷ་ཀྱལ་	བཙུད་ཙུ་རྩལ་ཀྱལ་	བཙུད་ཙུ་བདུན་ཀྱལ་	བཙུད་ཙུ་བཙུད་ཀྱལ་	བཙུད་ཙུ་དགུ་ཀྱལ་
དགུ་བཙུ་ཞོ་ལྷ་ཀྱལ་	དགུ་བཙུ་ཞོ་རྩལ་ཀྱལ་	དགུ་བཙུ་ཞོ་བདུན་ཀྱལ་	དགུ་བཙུ་ཞོ་བཙུད་ཀྱལ་	དགུ་བཙུ་ཞོ་དགུ་ཀྱལ་

个位数均不同程度变音。

每个 10 倍数都有其特有的音节连接个位数：20[-tsa-], 30[-so-], 以此类推。

例：སྐུ་ཙུ་ཙོ་ལྷ་ (3-10-&-5) =35, དྲུག་ཙུ་རྩུ་ (6-10-&-5) =65

3.3 较大数字

བཙུ [(r)gja]100

ཉི་བཙུ [nip-gja]200

སྟོང་གཅིག [ston tɕik]1k

ཁྲི་གཅིག [tʰi tɕik]10k

འབུམ་གཅིག [bum tɕik] 100k

ས་ཡ་གཅིག [saya tɕik] 1M

བྱེ་བ་ཅིག [tɕewa tɕik] {此处བྱེ读[tɕe]} 10M

བརྩ་བུ的前加字[p]在元音后读出，故 40[zi-p-tɕu]，类似地，200[ni-p-gja]，400[zi-p-gja]，500[ŋa-p-gja]，900[gu-p-gja]。

组合数字使用དྲ (此处读[nan]，非正式的写法是ནད)

例：123 བརྩ་དྲ་ཉི་ཤུ་ཙམ་གསུམ་ [gja nan niɕu-tsaksum]

347 [sum-gja nan ziptɕu-zapdun]

1998 [ston tɕik nan gupgja guptɕu-gopgjat]

8442 [ston rgjat nan zipgja ziptɕu-zaknis]

3.4 数字相关短语

གཅིག་གཅིག 只有一个，一个又一个

གཅིག་པོ 单独

ཕྱེད [p^het] 一半 {此处ཕྱེ读[p^he]}

དྲ་པོ་གཅིག་པ [tanpo tɕik-pa] 第一

གཉིས་པ 第二

གསུམ་པ 第三

བཞི་པ 第四，以此类推

གཉིས་ཀ 两个一起

གསུམ་ཀ 三个一起

འཁྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་ 全部四个，以此类推

口语并无“0”，使用否定动词即可。

4. 现在式

4.1 动词

“词干+ཅས་[-tæes]/ཤས་[-pæes]”表示词语的动词化。（列城及上拉达克也常见
ཁྱེས་[-tæes/pæes]）

敬语		非敬语		
སློང་ཅས་	skjot-tæes	ཆ་ཅས་	tə ^h a-tæes	去, to go
སློང་ཁྱེས་		ཡོང་ཅས་	jon-tæes	来, to come
འདོན་ཅས་	don-tæes	ཟ་ཅས་	za-tæes	吃, to eat
		འཐུང་ཅས་	t ^h un-tæes	喝, to drink
བཞུགས་ཤས་	züks-pæes {词干 s 尾}	འདུག་ཅས་	duk-tæes	坐/留下, to sit/ stay
མཛད་ཅས་	dzad-tæes	བྱེ་ཅས་	təo-tæes	做, to do/ make
སལ་ཅས་	sal-tæes	གཏོང་ཅས་	tan-tæes	给, to give

4.2 [-at]后缀构成现在式

词干前加འད་[-at]（重复尾辅音字母或加[-a]，再加[t]）构成现在式。

否定形式是འམེད་[-a-met]，疑问形式是加འད་ཅི་[-ad-a]。

既指英语的“一般现在时”“现在进行时”，也指将来时。

无人称的变化，但[t^hun-at]及同类的词常用于第一人称。

ཐུང་ད	t ^h uŋ-at	我喝。
ཟེད	za-at	我吃。
ཆེད	tɕ ^h a-at	我去。
འདུག་ག	dug-at	我待着。
ཐུང་ངེད	t ^h uŋ-amet	我不喝。
ཟེད་མེད	za-amet	我不吃。
ཆེད་མེད	tɕ ^h a-amet	我不去。
འདུག་གམེད	dug-amet	我不待着。
ཐུང་ད་ད	t ^h uŋ-ad-a	你喝吗？
ཟེད་ད	za-ad-a	你吃吗？
ཆེད་ད	tɕ ^h a-ad-a	你走吗？
འདུག་ག་ད	dug-ad-a	你留下吗？

4.3 句式

S-O-V

例：ང་ལྷེ་ཆེད། [ŋa le-a tɕ^ha-at]（我-列城-业-去）我去列城。

ང་ལྷེ་ཆེད་མེད། 我不去列城。

ལྷེ་འདུག་ག། （我）待在列城。

ཨ་བ་ལེ་ལྷེ་འདུག་གམེད། 我父不待在列城。

ཤ་ཟེད་མེད། （我）不吃肉。

4.4 提问

提问常用敬语，由于对方正在行动；回答常不用敬语，是由于对方在为自己的行动作回应。

动词+[-a]仅用于是否类问题，疑问词问句无需。

例： ཉེ་རང་ག་ཅུ་བསྐྱོད་དད། ——（你-何处-去|敬语）你去哪里？

ཉིང་ཐེང་ཆའད། ——（我-列城-业-去|非敬语）我去列城。

ཉིང་ཐེང་བསྐྱོད་དད་ད། ——（你）去列城吗？

ཉིང་ཆའད། ཉིང་ཆའ་མེད། ——去/不去。

ཉིང་ག་ཅུ་བཞུགས་སད། ——（何处-留下|敬语）你待在哪里？

ཉིང་ཉེ་མིས་ལ་འདུག་གད། ——（我-Hemis-业-留下|非敬语）我待在 Hemis。

ཅི་མཛད་དད། ——（什么-做|敬语）你在做什么？

4.5 对话示例

公交车上的对话。

ཉིང་ག་ཅུ་བསྐྱོད་དད་ལ། ——你去哪里？

ཉིང་ཨལ་ཅིང་ཆའད་ལ། ——我去 Alchi。

ཉིང་ཨལ་ཅིང་བཞུགས་སད་ད། ——你待在 Alchi 吗？

ཉིང་ཨལ་ཅིང་འདུག་ག་མེད། ས་དཔོལ་ལ་འདུག་གད། ——不，我不待 Alchi，我待在 Saspol。

ཉིང་ཨལ་ཅིང་ཅིང་བསྐྱོད་དད། ——你为什么去 Alchi？

ཉིང་དགོན་པ་མཛའ་ལད། ——我去见（敬语）gonpa。

ཉིང་ག་ཅུ་ནས་ཡིན། ——（你-何处-从-是）你从哪里来？

ཉིང་རྒྱ་མ་གཤིས་ནས་ཉིང་ཨལ་ཅིང་ནས་ཡིན་ན། ——我来自德国。你来自 Alchi 吗？

༼ཨལ་ཅི་ནས་མན༽ ཚལ་ལམ་སར་ནས་ཡིན༽ ——我不是 Alchi 的，我来自 Choglamsar。

༼བོད་པ་ཡིན་ན༽ ——你是西藏（东部）人吗？

༼མན་ལ་དྲགས་པ་ཡིན༽ ——不，我是拉达克人。

༼ཨལ་ཅིར་ཅི་མཛད་དད༽ ——你在 Alchi 做什么？

༼ཨལ་ཅིར་དགེ་ཀན་ཡིན༽ ——我当老师。

༼ཡ་ད་ཨལ་ཅིར་སླེབས༽ ——呀，我们到 Alchi 了。

༼ཉི་རང་ག་ལམ་ནས་བསྐྱོད་དད༽ ——你走哪一个方向？

༼ང་ལི་ནས་ཆའད༽ ——（我-这里-从-去）我从这个（方向）走。

༼ཡ་འཇུ་ལེ༽ ——好的，再见！

༼འཇུ་ལེ༽ ——再会！

5.“是，to be”的全部 5 个词

5.1 [jot]

ཡོད	[jot]	མེད	[met]	ཡོད་ད	[jod-a]
			否定		疑问

5.1.1 ཡོད与འདུག

两者均可表示“这里是/这里有”，但ཡོད描述一直存在的、永久的，或说话者精通的；而འདུག描述暂时存在/不在的，或说话者看到在/不在的。

例：༼དབང་ཕྱག་འདུག་ག༽ [antɕuk dug-a] Wangchuk 在吗？

༼ཡོད༽ 在这。（知道，无需去观察）

མེད། 不在这。（已清楚不在）

འདུག། （看到）在这。（需要去观察）

མི་འདུག། 没看到/（看着）不在这。（已观察，他不在）

例：ངའི་ཡུལ་ལ་མི་མང་པོ་ཡོད། 我的村落有很多人。（我清楚且这是我的村落）

བ་ཟར་ལ་མི་མང་པོ་འདུག། 有很多人在集市。（我看了）

ཕུ་འདུག། 那儿是水。（我看了）

ཕུ་ཡོད། 那儿有水。（我清楚那儿有）

5.1.2 ཡོད་之“有，to have”

可作“有，has、have”

例：ངའ་ཨ་ཙེ་གསུམ་ཡོད། （我-业-姐-3-有）我有 3 个姐。

ཁོའ་ཨ་ཙེ་གཉིས་ཡོད། 他/她有 2 个姐。

ཉེ་རང་ང་ཨ་ཙེ་ཡོད་དེ། 你有兄长吗？

ངའ་ཨ་ཙེ་མེད། 我没有兄长。

༼མར་ཡོད་དེ། ་——有黄油吗？

༼མེད་ལེ། ་——没有。

༼དེ་ནས་ཁ་ར་ཡོད་དེ། ་——（然后-白糖-有）那么有白糖吗？

༼ཡོད། ་——有。

5.2 [inok]

ཡིན་ལོག	[inok]	མན་ལོག	[manok]	ཡིན་ལོག་ག	[ino(g)-a]
---------	--------	--------	---------	-----------	------------

			否定		疑问
--	--	--	----	--	----

与ཡིན均用于描述，但ཡིན常用于第一人称且说话者精通、清楚时。ཡིན用于描述自己的事物或其延伸；非自己的事物、一般的陈述和常见的知识用ཡིན་ནོག

༼འི་བི་ཅི་ཡིན་ནོག༽ ——这是什么？

༼རྩ་ལི་ཡིན་ནོག༽ ——这是杏果。

༼ཁོང་སུ་ཡིན་ནོག༽ ——他/她是谁？

༼དབང་མོ་ཡིན་ནོག༽ ངའི་ཨ་ཅེ་ཡིན། ——是 Angmo。她是我姐。

སྟོང་ལྷན་ནི་ཨ་ཅེ་ཡིན་ནོག༽ 她是 Stobdan 的姐。

འི་ཁང་པ་སུ་འི་ཡིན་ནོག༽ 这个房子是谁的？

འི་བས་བོག་རུའ་ཡིན་ནོག༽ （这个-公车-定冠-哪里-业-是）这公车要去哪里？

བྱང་ཐང་མ་གང་མོ་ཡིན་ནོག༽ 羌塘很冷。

5.3 五“是”概览

一般地，ཡིད和ཡིན表示第一人称或精通的或确实清楚的，而འདྲུག和ཡིན་ནོག更“外部”，表示第三人称。用འདྲུག表示最近或刚才看到的事物，而ཡིད表示早已知晓。

རྟག仅限于描述除视觉外的五官感觉及情感感受。视觉使用འདྲུག描述。

描述		存在、预知及定位	
ཡིན	描述自己及自己的事物	ཡིད	表示已知的事物存在或在何处
ཡིན་ནོག	描述一般的事实，非自己的事物	འདྲུག	表示刚找到或看见的事物存在或在何处
རྟག	在听、味、嗅、触觉及情感感		

	受的基础上描述所见	
འདྲག	在视觉的基础上描述所见	

例: དབང་མོ་འདྲག Angmo 在这。(我刚看见她)

དབང་མོ་ཡོད། Angmo 在这里。(我已经知道她在这里)

དབང་མོ་ཡིན། 我是 Angmo。

དབང་མོ་ཡིན་ནོ། 那是 Angmo。

དབང་མོ་རག། 我能听到 Angmo。

问句的动词种类取决于提问者希望回答者使用的动词。

ཅི་འདྲག 那是什么/你看到了什么? (我希望对方刚看见什么)

ཅི་ཡོད། 那是什么/你有什么? (我希望对方已知什么)

ཅི་ཡིན། 这是(你的)什么?

ཅི་ཡིན་ནོ། 那个是什么?

ཅི་རག། 你感觉咋样/发生了什么?

5.4 对话示例

商店对话

༼ ཟུ་ལི་ག་ནས་ཁྱེད་ཡིན་ནོ། ——— 杏果从哪里带来 (ཁྱེད་ཀྱི་[kʰjɔŋs-te]) 的?

༼ གཤམ་ནས་ཁྱེད་ཡིན་ནོ། ——— 它们来自 Sham。

༼ འོ་ཅི་ཡིན་ནོ། ——— 这是什么?

༼ ཅི་གུ་ཡིན་ནོ། ཐུལ་ལ་ཡིན་ནོ། འདོན། ——— 这是杏仁。挺好的, 恰!

༼ ཞིམ་པོ་རག༽ ——尝起来不错。

༼ ཡ་ཏིང་ཡོད་ད།༽ ——你有干杏果吗？

༼ ཡོད།༽ ——是。

༼ ཡ་ཏིང་ང་ཟིན་ཙམ་ཡིན་ནོག༽ ——干杏果多少钱？

༼ ཡའོ་ལ་གིར་མོ་གསུམ་བཅུ་ཡིན་ནོག༽ —— (250g-业-钱༼གིར་མོ༽[kirmo]-30) 30Rs/250g

༼ ཟིན་མང་པོ་མན་ནོག་ག༽ ——这价格不高吗？

༼ མང་པོ་མན་ནོག༽ ——不多。

༼ ཡའོ་ཅིག་སལ་ལ།༽ ——请给我 250g。

༼ གུ་གུ་མེད་ད།༽ ——你没有纸包吗？

༼ མེད།༽ ——没。

༼ འགྲིག་འི་ནས་ཡོད།༽ ——好的，我拿了一个（纸包）。

༼ ཡ་འགྲིག་འཇུ་ལ།༽ ——嗯好的，再会！

༼ འཇུ་ལ།༽ ——再会！

6. 过去式与动词种类

除“是”动词外均是过去式词干+后缀形式。动词以 2 种分类方式分成 4 类，均各有自己的主语后缀和动词后缀。

6.1 自主与不自主

自主动词指主语主动进行动作的动词，不自主动词指无需主语的任何动作即可发生的动词。如འབོར་ཅས་[bor-tæes]“放置，保留”是自主，སྟོར་ཅས་[stor-tæes]“丢失”是不自主。སྐལ་ཅས་[skol-tæes]“煮沸”是自主，འཁོལ་ཅས་[kʰol-tæes]“沸腾”是不自主。ལྟ་

ཅས་[lta/sta-tæes]“看，照看”是主动，མཐོང་ཅས་[tʰoŋ-tæes]“看起来，可见”是不自主。
自主与否与实际意义常不关联，如སླེབ་ཅས་[lep-tæes]“到达”是不自主，ཡོང་ཅས་[joŋ-tæes]
“来”是自主。

6.2 及物与不及物

及物指动词有直接宾语，如英语“watch”“see”“knock over”等。

不及物动词没有宾语，如英语“fall over”“arrive”等。

例：

及物自主		不及物自主	
འཐུང་ཅས་ 喝 འདོན་ཅས་ 吃/喝 (敬 语) བཅོ་ཅས་ 做 བཏང་ཅས་ 给 འབྲུ་ཅས་ [tʰu-tæes]洗 སྒྲོལ་ཅས་ 煮沸，烧	སྤྲོད་ཅས་ 带来 ལྟ་ཅས་ 看 བཟ་ཅས་ 吃 ཉི་ཅས་ 买 བསྐྱབ་ཅས་ 教/学习	ཡོང་ཅས་ 来 ཆ་ཅས་ 去 སློང་ཅས་ 来/去(敬语) འདུག་ཅས་ 坐/留下 བླགས་ཤས་ [zukæes]坐 /留下 (敬语)	ལངས་ཤས་ [lanæes]起 来/起立 འགྱལ་ཅས་ [dul-tæes] 走/行动 རུ་ཅས་ 哭泣 སྒྲོན་ཅས་ 笑 འབབས་ཤས་ [bapæes] 下来
及物不自主		不及物不自主	
དགོས་ཤས་ 需要 སྟོར་ཅས་ 丢失 མཐོང་ཅས་ 看起来 ཐོབ་ཅས་ 获得	ཉ་གོ་ཅས་ 意识到 ལོབས་ཤས་ 学到 སློ་ཡོང་ཅས་ (སློ་ཡོང་ཅས་) [so-joŋ-tæes]生气	སླེབ་ཅས་ 到达 ངལ་ཅས་ 疲倦 སྟོགས་ཤས་ 饿 འགྲིག་ཅས་ 完成/足够	ཚར་ཅས་ 结束 སྤྱན་ཅས་ 被厌烦/孤 立 འབྲང་ཅས་ 觉得饱 འགོང་ཅས་ 迟 (到)

གཟུགས་ 遇见		ཞི་ཅས་ 死亡	འགྲུབ་ཅས་ 完成
ཤེས་ཤས་ 知道		འཁོལ་ཅས་ 沸腾	

6.3 动词的主语，施事格（作格）与宾语

及物动词的宾语没有特殊后缀，而主语有，即施事格（作格）。

及物自主动词的主语加施事格后缀：元音尾后是ཡིས་、འིས་或ས་，ད་བ་ས་尾是གྱིས་，ག་ད་尾是གིས་，ན་མ་ར་ལ་尾是གྱིས་。读音通常是[i]或[e]，但朗读则按拼写读出。

例：ངས་བཅོལ་ད། [e]我做（这事）

ང་ཉང་གིས་བཅོལ་ད། [i]我们做。

ཉེ་རང་གིས་ལས་བཅོལ་ད། [i]你工作吗？

ཉེ་རང་གིས་ཅང་ཟེལ་མེད་ད། [i]你没吃任何东西吧？

ངས་ཅང་ཟེལ་མེད། [e]我未在吃任何东西。

及物不自主动词的主语使用业格（这里似乎没有“于格”，或者说于格被并入了）。

例：ང་ཉང་ང་ལ་དྲགས་སི་དཔེ་ར་ཤེས་ས་ད། 我们懂拉达克语言（དཔེ་ར[spera]）。

ཉེ་རང་ང་ལ་དྲགས་ས་ད། 你需要水吗？

ངའ་ཅང་དྲགས་ས་མེད། 我不需要任何东西。

不及物动词的主语无格后缀（即主格/通格）

例：ང་ཡོང་ད། 我来了。

ཉེ་རང་ག་ཅུ་སྒྱེད་ད། 你去哪里？

ཉེ་རང་ནོད་དད་ད། 你在笑吗？

ང་ནོད་ད་མེད། 我不在笑。

ང་ཁ་སྲུན་ན་མེད། 我们不被讨厌。（以上动词均是现在式）

6.4 动词的 4 个过去式类别

注意词干从现在式到过去式的形式变化，较多词干过去式化不规则，如ལྟ་ཅས་→བལྟས་。

6.4.1 及物自主

过去式词干后加[-s]和/或[-pin]，主语用施事格。例：ངས་ལྟ་མོའ་བལྟས་པིན། 我看了这个演出。

ཨ་མས་ཁར་ཇི་བཅོས། 母做了食物。

སྤྲི་བཏངས། 谁给的？

ཁོང་གིས་ངའ་ཏ་གི་བསྐྱལས། 他们给（སྐྱལ་ཅས[saltæes]）了我面包。

ཁར་ཇི་བྱངས་པིན་ན། （你）带过食物吗？

མ་བྱངས་པིན། （我）没带过。

6.4.2 及物不自主

仅词干，主语以[-a]后缀结尾。

例：ངའ་ལྟ་མོ་མཐོང་། 我见过这个演出。

ངའ་ཀྱ་ལིག་སྟོར། 我丢了钥匙。

ཁོང་ངཐོབ། 他发现了。

དབང་མོའ་ཁོ་མཐོང་། Angmo 看见了。

ཉེ་རང་ཏ་གོ་ལ། 你明白了吗？

ཏ་གོ། ཏ་མ་གོ། 明白/不明白。

6.4.3 不及物自主

词干后有[-s]和/或[-pin]。

例：ག་ཅུ་བསྐྱོད་པིན། （你）去了哪里？

སྒེའ་སོང་པིན། （我）去了列城。

ཁྱེད་ཀྱི་ན་གཤམ། （你）待那儿了吗？

འདྲེན་པིན། 待了。

ཁོ་དེ་རིང་ཡོང་སྟེ། 他今天来了。

མ་དང་ཡོང་ས་པིན། （我）昨天来了。

6.4.4 不及物不自主

仅词干。

例：མ་དང་བསྐྱེད་བ། （你）昨天到的吗？

ཉི་རང་ན་མ་བསྐྱེད་བ། 你什么时候到的？

མ་དང་བསྐྱེད་བ། （我）昨天到的。

ཁོ་དང་ན་མ་བསྐྱེད་བ། 他（们）什么时候到的？

ངལ་ལ། 累了吗？

མ་ངལ། 不感觉累。

སྒྲན་ཏེ་ཉློག་ལ། （我）饿虚（སྒྲན་ཏེ་[tante]）了。

འགྲིག་ག། 还好吗？（常用作现在时态）

འགྲིག། 好过/还好。

6.5 过去时态的构建

先找到过去式词干。

对不自主动词，过去式的拼写即过去式词干。自主动词的过去式在词干常加[-s]，该[-s]在[l][t][n][r]后面会变音。“词干+[-s]”过去式用于第 2、3 人称。第一人称（及要用第一人称回答的问句）还要再加ཕིན[piŋ]，即“过去式词干（[s]）+[piŋ]”。

仅有 2 个不规则过去式词干，均是自主动词：

ཆ་ཅས་“去”→སོང[soŋ]（2、3 人称）和སོང་ཕིན（1）

ཟ་ཅས་“吃”→ཟོས[zos]（2、3）和ཟོས་ཕིན（1）

上下文明显表达了主语和/或宾语时，主、宾语不会说出。

过去式在问句是“过去式+[-a]”，在否定句是“[ma]+过去式”。实际上动词只有 1 个音节，故多音节的动词的否定形式如下：

དཔེ་ར་བཏང་ཅས་→དཔེ་ར་མ་བཏངས

ཉ་གོ་ཅས་→ཉ་མ་གོ （“ཉ”作为一个“词”只能与གོ་ཅས一起用）

7. 命令式

7.1 基本命令式

许多动词可通过使用动词命令式（有的是现在式）词干本身表达命令式，如སྒྱུད། ལྷགས།
ཡོང། གསོལ་ང་འདོན། ཐུག་པ་ལྷུལ།

若词干（命令式词干）以元音结尾，则加[-s]：བཙེ་ཅས་→བཙེས།“做！”（可能不对，或许是བྱས？）

非敬语动词若含元音[-a-]，则该[-a-]变为[-o-]：ལངས་ཤས་→ལོངས།“起来！”；བཏང་ཅས་→བཏོང།“给！”敬语的[-a-]不变：ཐུལ་ཅས་→ཐུལ།“请给吧！”

不自主动词通常没有命令式。

有 2 个不规则命令式：ཟ་ཅས་→ཟོ།“吃！”；ཆ་ཅས་→སོང།“走！”

命令式的否定仅需“[ma]+命令式词干”即可：མ་སློང་།“请不要去！”；མ་ཁྱེད་ཀྱི་མཚེ་སློང་།“不要进！”；མ་ཡོང་།“别来！”；མ་སྤྲུལ་།“请不要给！”；མ་བཅོ།“不要做！”；མ་བཏང་།“别给！”；མ་ཟ།“别吃！”；མ་ཆ།“别去！”

复数对象的命令式另加ཤེད་[-ɕik]：སློང་ཤེད་“请（多人）进！”；མ་སློང་ཤེད་“请（多人）不要去”

ཡོང་།	jon	来!	མ་ཡོང་།	ma-jon	别来!
སློང་།	skjot	请来/去!	མ་སློང་།	ma-skjot	请不要来/去!
ཟ།	zo	吃!	མ་ཟ།	ma-za	别吃!
སོང་།	son	走!	མ་ཆ།	ma-tɕʰa	别去!
བཅོས། བྱེད་པ།	tɕos	做!	མ་བཅོ། མ་བྱེད་པ།	ma-tɕo	别做!
ཏང་།	ton	给!	མ་ཏང་།	ma-tan	别给!
སྤྲུལ་། སྤྲུལ་པ།	sal	请给吧!	མ་སྤྲུལ་། མ་སྤྲུལ་པ།	ma-sal	请不要给!

7.2 命令式的变化

“命令式+འདྲ་[-aŋ]”比简单命令式更坚决。

例：སློང་དང་། 进来！（比单个སློང་坚定）

འདྲ་ཟ་དང་། 请吃。（别争了）

སོང་དང་། 去！（粗鲁）

སློང་སྤྲུལ་དང་། 看/当心！

“命令式+དེ[-he]（读[-hej]）”强调友好或哄骗的语气。[dzu-hej]比[dzu-le]更不正式。

例：འདོན་དེ། 请吃（哪怕吃一点点吧）！

ཡི་ག་འབྲིས་དེ། 写（འབྲི་བས[ditæes]）个字好不好？

“命令式+འདྲུ་འདྲུ[dzu-dzu]”表坚持但友好的语气。

例：བཅོས་སང་འདྲུ་འདྲུ། 做吧！（不要再拒绝了）

ལ་དྲངས་སི་ནང་ང་མོལ་འདྲུ་འདྲུ། 请用拉达克语说。（坚持/恳求）

“命令式词干+འ་མཛད[a-dzat]”表示额外的尊重，适用于任何动词。常见于正式场合、陌生人对话、公共通知或演讲。

例：མྱིང་ང་མཛད། 请稍候。（མྱིང་བས[sintæes]）

སྨྱལ་ལ་མཛད། 给。（比单个སྨྱལ更敬重）

外出时人们可能说[skjod-de]，即“慢走”，让某人留下也可能是[zuks-se]。

寻求某物或需要用ཐོབ་བྱ་ན་[tʰob-in-a]，“我能获得……吗？”

例：ཐུངྟོན་མ་ཐོབ་བྱ་ན་ལེ། 我可以拿热水吗？

8. 其他语法事项

8.1 动词形式

所有“是，to be”词形均可作动词的后缀。（འད[-at]实际上是ཡོད[jot]）当与“是”词共用时，动词有了言据性的差别。这种差别反映了说话者对动词（表示的动作）发生情况的了解程度。许多情况下正确的形式不止一种。

任何动词形式都可以通过加[-a]构造是否类疑问句。否定句也采用类似方法构造。若上下文已明确主/宾语的内容，则句子可以略去它们。

“五‘是’”与一般的动词不同，没有许多种后缀。རག及ཡིན་ནི་ལག་通常不加后缀，故若需要加（如འཛོ[-do]“可能”、ན[-na]“假如”），则རག改为ཡོད，ཡིན་ནི་ལག་改为ཡིན。

8.1.1“现在式词干+འདུག[duk]”

用于第三人称的现在时态后缀。འད་与འདུག的区别类似ཡོད与འདུག的区别：“词干+འད”用于第一人称或已经知晓的事；“词干+འདུག”用于看见的、刚发现的。在元音后面འདུག变音为[rak]。

例：འཛོ་འགྲུལ་ལ་མི་འདུག 这个（东西）不工作。（刚看见）

{对比：འཛོ་འགྲུལ་ལ་མེད། 这不工作。（已经知道）}

ཁོ་ཆ་འདུག 他/她在去。（看见他/她在走）

ལ་དྲགས་སི་དཔེ་ར་ཤེས་འདུག 他会拉达克语！（现场周围人低语）

后缀接在མཐོང་ཅས་，表示“可见的”或“看起来好/坏”。

例：འམི་བོ་མཐོང་འདུག་ག 你看见那儿有个人吗？

ངའ་མཐོང་ང་མི་འདུག 不，我没看见。

བདེ་མོ་མཐོང་འདུག 看起来不错。

8.1.2“现在式词干+འ་རག[a-rak]”

该后缀用于现在时态，表达感受及感觉、听、闻到的事物。

例：ཁྱོད་ས་ས་རག 我饿了。（我觉得饿）

སྐད་ཞིག་ཡིང་ང་རག 那儿有声响。（我听见了）

སྒྲུག་ཏང་ང་རག （歌曲-给-听）有人在唱歌。（我听见了）

ཆར་པ་གྲང་ང་རག （雨-给-听）在下雨。（我感觉到）

8.1.3 ཚུ་ལ་ཚེ་ར་རག, 喜欢与不喜欢

这是表述喜欢与不喜欢的动词短语。字面上是“我觉得它是……”

例: ཚུ་ལ་ཚེ་ར་པོ་ཚེ་ར་རག 我喜欢(杏果)。

……ཚུ་ལ་ཚེ་ར་རག (……-好-我觉得它是) 我喜欢……

……ཚུ་ལ་ཚེ་ར་མི་རག 我不喜欢……

……དཀགས་པོ་ཚེ་ར་རག 我觉得……困难。

8.1.4“现在/将来式词干+འཁོག[-anok]”

这是一种现在式和将来时态(称将来式)的一般性陈述。用于第三人称的现在/将来式表达,表明动作照常进行、真实可信,至少听起来可靠。

例: ཁོ་ཡོང་འཁོག 他/她将过来。

བས་ཡོང་མ་ཁོག 公车不会来的。

book་འག་བྱ་ག་ཟེར་འཁོག (book-怎样-称作-将要) 你怎么说“book”(这个词)?

ལོ་གསར་དགུན་ལ་ཡོང་འཁོག Losar 冬天会来。

ང་ཞི་ཡུལ་ལ་འདྲུག་བཏང་འཁོག 我的村落也(元音后是འདྲ, ང་ན་མ་ར་ལ་后是ཡད, ག་ད་བ་ས་后是ཡུ, 均一般读[an]) 会下雪。

དེ་ལ་ལེ་བཏང་མ་ཁོག 德里不会下雪。

8.1.5“现在/将来式词干+[in]”

其否定形式是“[mi]+词干”。虽然[-at]也常见于将来式,但[-in]更多见于自主动词的第一人称将来式。对不自主动词这个后缀无需仅表达第一人称的将来式。(也可表达现在式)

元音后是འིན或ཡིན, ད་བ་ས་后是ཀྱིན, ག་ད་后是གིན, ན་མ་ར་ལ་后是ཁྱིན。

例：ཐོ་རས་མངལ་ཡིན། 明天见！（敬语）

ངས་བྱ་ཡིན། 我来洗！（坚持去洗）

བསྐྱོད་དིན་ན། （将来式的སྐྱོད前需前加བ）我们可以走吗？（敬重语气）

ཆ་ཡིན་ན། 我们能走不？（对熟悉的人）

མི་ཡོང། 我不会来。

ཉིན་དི་མི་ཤེས། 我不懂印地语。

ཐུ་མི་དགོས། 不需要水。

8.1.6“现在式词干+ཅེ[tæn]”

该后缀称不定式，用于不在特定时间内、而在通常情况下发生的事，或类似将来式及表达“应当做”，适用于任何人称。否定形式是“词干+ཅེ་མན[tæ-man]”。

例：ཉེ་རང་དི་མིང་ང་ཅི་ཟེར་ཅེ། 你的名字叫什么？

ཁོ་ཡིང་ཅེ། 他/她应该来。

ཁོ་ཡིང་ཅེ་མན། 他/她不应该来。

8.1.7 仅现在式词干在问句中的用法

用于表达“我应当……吗”或“我应该……吗”。仅与疑问词或构成是否类问题的[-a]后缀合用。

例：ཅི་བཟོ་ཅི་བྱ། 我该做什么？

ནམ་ཡོང། 我应该什么时候来？

ཅ་ལག་འཁྱེར་ད། 我该拿行李吗？

འདག་ས་བཟོ་ལ། 我现在应该做吗？

8.1.8 “[do]”

在ཡོད་མེད་ཡིན་མན 及有加强、འ་མེད 后缀的动词现在式词干后加[do]表达不确定性/可能性。

[do]有འོ་和་ོ་两种拼写。

当谈论自己时则更适合用གཅིག་ཆ་ན་[tɕiktɕʰana]。

例：ཡོད་འོ་ 可能在。

མེད་འོ་ 可能不在。

ཡིན་ོ་ 这可能是。

མན་ོ་ 这可能不是。

་གི་ཡོད་འོ་ 他/她可能会来。

གཅིག་ཆ་ན་ང་ཡོན་ཕྱེན། 我可能要（ཕྱེན，但或许也可以是ཅེན？）来。

8.1.9 “ཀྱ[k(j)ak]”

后缀[kjak]、[kak]加在ཡོད་མེད་ཡིན་མན、过去式词干及有加强、འ་མེད 后缀的动词现在式词干，表达“一定是”。其确定性比འོ་高，但低于ཡིན་ོ་和འ་ོ་。它也用于讲解故事和历史。

例：ཡོད་ཀྱ། 一定在。

མན་ཀྱ། 肯定不是。

ཁོང་ཚང་མ་ཡོད་དག་ཀྱ། 他们一定都来。

རྒྱལ་པོ་འི་དུས་ལ་བཞདས་ཀྱ། 它是国王那时候建造的。

8.1.10 “过去式词干+ོན[tok]”

用于过去时态，表达没看见但确定某事发生。新闻常用。

例：ཡོངས་རྟོག་ 他们已经来过。（没看见但我确定）

འཆག་རྟོག་ 它坏了（即便没看到过程）

མ་བཅོས་རྟོག་ 还没完成。

ཚོ་མི་ལའ་ཁ་བཏངས་རྟོག་ Zoji-la 下了雪。

མདང་བསོད་མནས་བསྐྱབ་རྟོག་ （过去式的སྐྱབ་需前加བ） Sonam 昨天到了。

8.1.11 助动词

加在其他动词的词干（现在或过去式）上，也可以加任何后缀。

དགོས་ཤས་ འདགོས་བྱེས་	现在式词干 +[(r)gos- <i>pes</i>]	应该，必须，不得不，是必要的（及物不自主）
ཉན་ཅས་	现在式词干 +[<i>nan-tæes</i>]	能够，是可能的（及物不自主）
བརྟུག་ཅས་ འགརྟུག་བྱེས་	现在式词干 +[<i>tæug-tæes</i>]	允许，让，使某人做（及物自主）
བཏང་ཅས་ འགཏང་བྱེས་	过去式词干 +[<i>tan-tæes</i>]/[<i>sal-tæes</i>]	表示动作在感觉上是自发性/非计划的（及物自主）

ངའ་ཆ་དགོས་ཅས་རག་ （我觉得）我该走了。

ངའ་ཆ་དགོས་ཅས་ཡོད། 我必须/不得不去。

བཅོ་མི་དགོས། 这（事）没必要去做。

བཅོ་མ་ཉན། （某人/自己）不可能做过（这事）。

ཉན་ཅས་རག། (我感觉) 我能行!

བཅོམ་བརྟགས། 没允许过这样做。

ཁོངས་བཅོམ་བརྟག་ཡིན། 我会让他/她这样做。

བཅས་དྲོང། 就这样做吧!

ཡངས་བཏངས། 他/她突然出现。

ཉོས་བཏངས་ཅིན། 我一时冲动就买了。

8.1.12 “过去式词干+དེ[te]”

构造现在分词和动词性副词的常见方式。否定形式是“[ma]+现在式词干+[-a]”。

意即动作完成。如分词བཅས་དེ“做完”(这是现在分词)。有时བཅས་དེ也指“通过做……”

“正在做”，即动词性副词。

例：ལོགས་དེ་སྟོང། 转回来!

འགྲུལ་དེ་ཡོན་ཅིན། 我走回来的。

ཁྱེ་ཅི་བཅོམ་དེ། ཁྱེ་འདུག་ཉེ་ཡོད། ——你在做什么? ——我在到处闲逛。

ཁར་ཇི་བཅས་དེ་ཡོངས་ཅིན། 我来之前就吃了。

མ་བཟུང་ཡིན་ན། 你吃过了吗?

ལས་མ་འགྲུབ་བ་ཡིན་ནོག། 工作还没完成。

“是”动词加འགྲུགས་དེ用于敬语。

ཉེ་རང་ག་ནས་འགྲུགས་དེ་ཡིན། 你来自(敬语)何处?

རིན་པོ་ཆེ་འགྲུགས་དེ་འདུག། Rinpoche 在此。(敬语)

8.1.13 “现在式词干+[tæes]”

“现在式词干+[tæes]/[ɤes]”是动词的基础形式（词典常见）。其也可以作句子的主要动词。有些情况读[tæe][ɤe]。

有 2 种用法：作动名词，即表示动作的名词；作一种未来式分词，表示“将要”或“应该做”。

例：动名词：

བོད་ཡིག་སིལ་ཅས་དཀགས་པོ་ཚར་རག། 我觉得读藏文字难。

ཅེས་བླུ་གཏང་ཅས་སྒྱིད་པོ་ཡིན་ནོག། 唱、跳是带来快乐的。

མན་པེན་ཟེར་ཅས་བྱལ་ལ་མན་ནོག། 说“one pen”不好。（one pen 直接音译了）

未来式分词：

ཐོ་རས་སྒྱིད་ཅས་ཡིན་ན། 你应该明天去吗？

མདང་ཆ་ཅས་ཡིན་པིན། 我应该昨天去的。

འཆག་ཅས་འདུག། 它看起来快要坏了。

8.1.14 动词做名词

一些后缀可加入任何动词词干，将动词变为名词。常见的后缀：

མཁན། [-kʰan] 对应做动作的人或事

སྒྱིད། [-(s)nin/(s)nin] 做某事的愿望

ཡོང། [lon] 足够做某事的时间

例：ངའ་ལ་དྲགས་སི་དཔེ་ར་ལོའས་སྒྱིད་རག། 我想学拉达克语。

ང་འཐུང་སྒྱིད་མི་རག། 我不想喝茶。

སིལ་ཡོང་མ་ཡོངས། （过去）我没有读的时间。

བཅོམ་ཡོད་ཡིན་ན། 你将有时间做吗？

ལས་བཅོམ་ཁལན 工作者

ཁ་ར་མེད་ཁལན 无糖

8.1.15 现在/将来时态小结

词干+འད[-at]：现在式（含将来时态），说话者已经知晓的事，主要用于第一人称。

词干+འདྲུག[duk]：现在式，说话者看到或刚发现的。

词干+འ་རག[a-rak]：说话者感到或感觉发生了什么。

词干+འཛོག[-anok]：现在/将来式，可靠、权威的陈述。

词干+འད[-at]+[do]：不确定或可能性。

词干+འད[-at]+ཁྱེག[k(j)ak]：稍高的确定性。

词干+ཅེན[tæn]：不定式。

词干+[tæes]+“是”：将要/应该。

8.1.16 过去时态小结

词干+ཕིན[pin]（自主）：用于第一人称。

也用于过去不确定的动作或发生在过去不确定的时间，这时不自主动词甚至第三人称可用。（如སྒྲེབ་ཅས及མཐོང་ཅས）

仅词干（自主）：用于第2、3人称，尤其指被说话者看见。

仅词干（不自主）：用于说话者看见的任何人。

词干+རྟོག[tok]：说话者确定但没亲自看见。

词干+ཀྱ[k(j)ak]：说话者在证据的基础上相当确定。

词干+ཏེ[te]+“是”：多数作其他类的过去或完成时态。

8.2 其他种类

8.2.1 条件式（如果，if）

“如果”用“现在式词干+ན[-na]”表达，ནའང[-nan]（也作ན་ཡང）语气更强，表“尽管”。

例：ནག་ཤ་རྒྱུ་ན་འཁྱིག་ག་ལེ། 我拿个图片好不？

ཆར་པ་གཏང་ན་ཆའ་མེད། 如果下雨，我将不去。

ཆར་པ་གཏང་ན་འང་ཆའད། 哪怕下雨，我也要去。

可以加གལ་ཏེ[kaltes]在句子前，不是必需。

例：གལ་ཏེས་ཁར་ཇི་མ་བ་ན་ཉིགས་ས་ནོག། 如果不吃，会饿。

8.2.2 形容词的比较级与最高级

比较级常通过去掉形容词第二个音节再加[-a]。比较级不是必需；形容词的一般形式可用。有的形容词没有比较级或变化不规则。

སང“比，than”置于它的宾语后，其宾语常用属格。

例：ཇམ་ཐུའི་སང་གླེ་གང་ང་ཡིན་ནོག། 列城比查谟冷。

པད་མ་སྒྲོལ་དཀར་འི་སང་རིང་ང་འདུག། Padma 比 Drolkar 高。

最高级常用“比所有的……更”表达。

ཆང་མའི་སང་རྒྱལ་ལ་ཡིན་ནོག། 这比所有的都好。（这最好）

འེ་བོ་ཆང་མའི་སང་ཆེན་མོ་འདུག། 这个是最大的。

མདང་དེ་རིང་སང་སྤྱིད་པོ་མེད། 那是最开心的日子！

8.2.3“太/非常……”

用མང་ལྷོ[manste]表达“太/非常……”

例：ཇ་མང་ལྷོ་ཚན་ཏེ་རག

ཉེས་མང་ལྷོ་རག

8.2.4 冠词

冠词置于名词（短语）后部，但不必要。

ཞིག་ཞིག 单数不定冠词“一个/些，a/ an/ some”

པོ་པོ 单数定冠词“这，the”

ཀྱུ་ཀྱུ 复数定冠词“这，the”

“ཞིག、ཞིག”的发音取决于其前的读音：其前是元音时读[-ik]，且如ཚུ་ཞིག[tɕʰu-ʒik]和ཚུ་ཞིག[tɕʰu-ik]均正确。

例：ཀྱུ་བྱ་ཞིག་སྤྲུལ་ཀྱུ་བྱ་ཞིག་སྤྲུལ་ 请给（我）一个苹果。

ཚུ་སྒོལ་ཞིག་སྤྲུལ་ 请给（我）些热开水。

ཀྱུ་བྱ་བོ་སྤྲུལ་ 请给（我）这个苹果。

དམར་པོ་བོ་སྤྲུལ་ 请给（我）这个红色的。

དམར་པོ་ཀྱུ་བོ་སྤྲུལ་ 请给（我）这些红色的。

མི་ཀྱུ་སོང་། 人们走了。

མི་ཞིག་གིས་བཏང་། 某人（把它）给了的（我）。

当其他表示数量的短语，如数字、ཚང་མ[tsʰaŋma]“所有”、མང་པོ[manpo]“许多”等出现时，复数冠词不使用。

例：མི་མང་པོ་སོང་། 许多人走了。

ཕུ་གུ་གསུམ་བསྐྱེད། 3 个孩子到了。

当与数字或数量（如“一点点”）合用时，ཞིག་ལིག་[-ʒik/-ɕik/-ik] 也指“近似”或“大约”。

例：བརྩ་ཞིག་སྤྱུལ། བརྩ་ལིག་སྤྱུལ། 给（我）大约 10 个。

ཅ་པིག་ཞིག་སྤྱུལ། 给我一点点。

9. 字母与发音

9.1 基本字母 (“^”表示在词/短语的内部，不在首尾时的发音)

1 列		2 列		3 列		4 列	
ka [ka]	ཀ	kha [kʰa]	ཁ	ga [ka] ^ [ga]	ག	nga [ŋa]	ང
ca [tɕa]	ཅ	cha [tɕʰa]	ཆ	ja [tɕa] ^ [dʒa]	ཇ	nya [ɲa]	ཉ
ta [ta]	ཏ	tha [tʰa]	ཐ	da [ta] ^ [da]	ཌ	na [na]	ན
pa [pa]	པ	pha [pʰa]	ཕ	ba [pa] ^ [ba]	བ	ma [ma]	མ
tsha [tɕa]	ཅ	tsha [tɕʰa]	ཆ	dza [tɕa] ^ [dza]	ཇ	wa [wa]	མ
zha [ʂa] ^ [ʒa]	ཞ	za [sa] ^ [za]	ཟ	'a [a]	འ	ya [ja]	ཡ
ra [ɹ/ra] 均记作 [ra]	ར	la [la]	ལ	sha [ʂa]	ཤ	sa [sa]	ས
ha [ha]	ཧ	a [a]	ཨ				

9.2 元音 (附标)

ཨ——གི་ཁུ[gigu]

ཨ——ཞམས་ཀུ[ʒapskju]

ཞི——འདྲེང་བོ[denbo]

མོ——ན་རོ[naro]

例：ཅི [tɕa gigu tɕu] ཟུ [tɕʰa ʒapskju tɕʰu]

མེ [ma denbo me] རོ [kʰa naro kʰo]

9.3 后加字与再后加字

拉达克语的后加字不改变基字元音，一般均读出。

后加字均发清音。

10 个后加字：ག་ད་ན་བ་མ་ལ་ར་ལ་ས།

再后加字只有 1 个：ས།

再后加字多数时候读出。

9.4 前加字

动词的前加字不读。名词的前加字在短语中间时读出。

5 个前加字：ག་ད་བ་མ་ལ།

特例：

དབ་读[wa]或[a]，如དབང་མོ[(w)anmo]“Wangmo/ Angmo”，དབུ་ཅན[u-tɕan]乌金体

དཔ་常读[spa]，如དཔེ་ར[spera]

前加字使类 3 列字母读浊音。（Sham 地区除外）

一个音节的元音根本上由基字确定，故有元音附标的是基字。若无附标，对双字母音节，没有上述前加字时，第一个字母是基字。

一个音节只能有 1 个前加字和 1 个后加字，或 1 个“后加字+ས”。

例：དབང་མོ[da-ok ba ŋa wan ma naro wanmo]

9.5 叠字

2 或 3 个元音能与基字结合，形成叠字。

ཡ་ར་ལ་作下加字会改变写法。

9.5.1 下加字ཡ་ཡ་བཏགས། [ja taks]

ཀ	ཁ	ག	ཅ	ཆ	ཇ	ཉ
[kja]	[kʰja]	[k/ʌgja]	[tɕa]/[pja] (少数)	[tɕʰa]/[pʰja] (少数)	[tɕa/ʌdʒa]/[bjɑ] (少数)	[ɲa]

另外，ལྟ[ja]

拼读例：ཀ[ka ya sta kja]。

少数例：ཇ[pʰe]面粉，ཇིལོག་ག[pʰilog-a]在外面

9.5.2 下加字ར་ར་བཏགས།

ཏ་ཏ་མ	ཏ་ཏ་བ	ཏ་ཏ་མ	ཏ་ཏ་
[ta]	[t/ʌda]	[tɕʰa]	[sa]

拉达克语本身似乎没有“མ”。

拼读例：ཏ[ka rata ta]

9.5.3 下加字ལ་ལ་བཏགས།

ལ་ལ་ལ་ལ་	ལ
[la]	[lda]/[ldza]

9.5.4 下加字མ་མ་བྱུང།

不读出。与藏语相比组合的种类更多。

例：རྩ[(r)tsa]植物，草本

9.5.5 上加字

3个：ས་མགོ[sago]、ར་མགོ[rago]、ལ་མགོ[lago]

ཀ	ska	ཁ	(r)ka	ལ	lka
ག	zga	ག	rga/ɣa	ལ	lga
ཀ	sna	ར	(r)na	ལ	sna
ཀ	sna	ར	rdza/za	ལ	lta
ཀ	sta	ཀ	(r)na	ལ	ldza
ཀ	zda	ར	(r)ta	ཀ	lta
ཀ	sna	ར	rda	ལ	lda
ལ	spa	ཀ	(r)na	ལ	lpa
ལ	zba	ལ	rba	ལ	lba
ལ	sma	ལ	(r)ma	ལ	ta
ལ	sa	ལ	(r)tsa		
		ར	rdza/za		

上加字ས་ར在读音[k][t][p][ts][ŋ][n][n][m]后面常不读，在[g][dʒ][d][b][dz]后读浊音。

上加字的读法有地区差异。

9.5.6 叠字的其他事项

以ར作下加字的叠字有可能发[s][r（实质是[z]）][d][t]，取决于基字是否是浊音。

基字浊音：[r]/[d]			基字清音[s]		
རུངས་	runṣ	故事	སྒྲི	ṣa	头发
རྒྱུ	raṅu	苍蝇	སྒྲིན	ṣin	云
རུལ་	rul	蛇	སྒྲི	ṣi	奶油/初乳
ཐོལ་མ་	dolma	Drolma (人名)	མ་སྒྲི	maṣo	Matho 村
ཆོས་སྒྲོལ་	tɕʰorol	Chorol (人名)			

9.6 双元音

只有存在后缀时一个音节才有双元音。如སྒྲི“对谁”、ངའ་“对我”等。

只有“འ”能用于双元音，它自身也不能加前加字。

9.7 [s]+[tɕ]=[ɕ]

当在[s]后面时，[tɕ]与之并为[ɕ]，有时直接拼写为ɕ，而非ʈ或ɟ等。

例：སེམས་ཅན་[semɕan]“动物，生灵”，ཉིཟླ་[niɕu]“20”

9.8 无声“ས”

后加字ས视地区不发音。上拉达克及藏斯卡不读，且改变基字元音。列城仅在2种情况不读并改变基字元音：从格后缀ནས；及物自主动词主语作格的单个“ས”后缀。

Sham 地区没有无声“ས”，一律按拼写读出。

9.9 A-chung འཇུང་།

A-chung 指作为前加字或长元音附标的འ。

作长元音附标用于拼写外来语（尤其梵语和印地语）的长元音。如 अः इः उः

作为前加字常读鼻音[n]或[ŋ]。

9.10 特殊字母

转写梵语的字母： ཨྀཨླི འ་ཅ་ཇ་ཉ་ཊ་ ཋ་ཌ་ཎ་ཏ་ཐ་

鼻化元音标记: 𑌨“[om]”

梵语的单词均视作一个“音节”。

9.11 元音和谐

通常，一个词的第二个音节会压倒第一个音节的元音。

例: མི་ཐིང་[tsʰirin], ཐུག་བུ་[ɕuɡu], རྣམ་བུ་[nurbu], བོང་བུ་[bunbu], རྟོན་བུ་[tundup], བུ་མོ་[pomo]

9.12 不送气化

若一个词的第二个音节起始是送气辅音，大多数地区会改为不送气。

例: དབང་ཕྱུག [(w)antɕuk], 不是[tɕ^huk]

ལུན་ཚོགས [p^huntsok], 不是[ts^hok]